

Yüz Algılaması Cinsel Yönelimce Belirleniyor

Zürih Üniversitesi'nden (İsviçre) araştırmacılar, insanların yüzleri algılamalarında cinsel yönelimlerinin önemli rol oynadığını belirlediler. Bu sürecin, beynin ödül mekanizmasını yöneten bölgelerce yönetildiği düşünülüyor.

İnsanların görsel becerileri arasında en gelişmiş olanı, yüz tanıma becerisi. Geçmişte yapılan beyin görüntüleme çalışmaları, beynin yüz algılamada kullandığı beyin kabuğu (korteks) ağında, bireylerdeki fiziksel farklılıkların yanısıra bakışın yönü ve konuşmayla ilgili hareketler gibi sosyal işaretleri tanıyan görme korteksi bölgeleri, yüz ifadelerinin değerlendirildiği amigdala ve insula bölgeleri ve yüz güzelliğinin değerlendirildiği ön alın lobu ve ödül devresinin yer aldığını göstermişti. Çeşitli çalışmalar ayrıca, yüzlere olan sinirsel tepkilerin, tanışıklık, dikkat, bellek, görsel imgeler ve duygular gibi bilişsel öğelerle biçimlendirildiğini ortaya koymuştu. Örneğin, yakınlarda ortaya çıkan deneysel kanıtlar, duygulu yüzlerin (ör: mutlu, korkmuş ya da kızgın yüzler), ifadesiz yüzlere kıyasla sinirsel etkinliği daha çok tetiklediğini gösteriyor. Araştırmacılar, bunu algılanan yüzdeki ifadenin, algılayıcı için taşıdığı biyolojik öneme bağlıyorlar. Ancak, yüzlere olan tepkinin, algılayan kişinin cinsiyeti ya da cinsel yönelimiyle ilgili olup olmadığı konusunda bir açıklık bulunmuyordu.

Sosyal iletişim, öteki bireylerin niyetlerinin doğru değerlendirilmesini gerektirir. Bu amaçla erkek ve kadınlar, potansiyel cinsel partnerleriyle başarılı ilişkiler kurabilmek için "yüz okuma" stratejileri geliştirme eğilimindedirler. Böyle olunca da heteroseksüel ya da homoseksüel (eşcinsel) insanların beyinlerinde, aynı ya da karşı cinsiyetten yüzlere karşı oluşan tepkiler için farklı türde etkinleşme biçimleri öngörülebilir. Zürih Üniversitesi araştırmacıları Felicitas Kranz ve Alomit Ishai de, normal ve eşcinsel deneklerin, cinsel olarak daha çekici gördükleri yüzlere karşı daha güçlü tepki vereceklerini varsaymışlar. Özellikle, yüze bir kimlik verildiği görme korteksinde erkek ve dişi yüzlere her iki grubun da benzer tepkiler vereceğini, ama yüzlere bir "değer" iliştirilen amigdala ve ödül devresinde tepkilerin farklılaşacağını öngörmüşler. Buradan yola çıkarak da, normal cinsel yönelimdeki (heteroseksüel) kadınlarla eşcinsel erkeklerin,

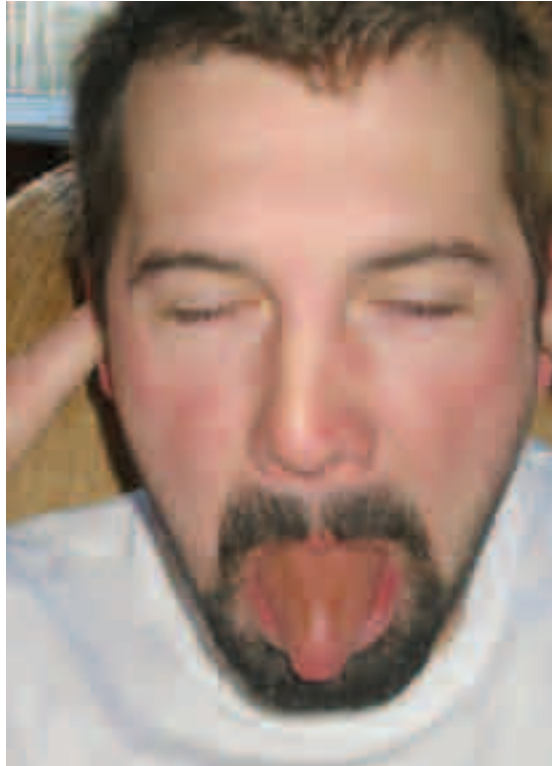
beyinlerinin bu bölgelerinde daha çok erkek yüzlerine; normal erkeklerle eşcinsel kadınlarınsa, kadın yüzlerinden çok erkek yüzlerine daha güçlü tepki verecekleri sonucuna varmışlar.

Varsayımlarını sınamak için araştırmacılar, 23-29 yaşlarında 10 normal eğilimli kadın, 10 eşcinsel erkek ve 10 eşcinsel kadından oluşan 40 deneye her iki cinsiyetten yüzler gösterirken, beyinlerinin etkinleşen bölgelerini işlevsel manyetik rezonans görüntüleme yöntemiyle izlemişler. Manyetik tarayıcı içindeki deneklerden, yüzleri pasif biçimde izle-

meleri, ya da yüzlerin çekici olduğunu, bir şey ifade etmediğini, ya da çekici olmadığını işaret edecek üç düğmeden birine basmaları istenmiş ve tepki süreleri kaydedilmiş.

Cinsiyetleri ve cinsel eğilimleri ne olursa olsun tüm denekler hem erkek, hem de dişi yüzlerinin çekici olup olmadığı konusunda birbirine çok yakın değerlendirmelerde bulunmuşlar. Bu da hem erkeklerin, hem de kadınların aynı ya da karşı cinsten kişilerin güzelliklerini fark edip tepki verdiklerini gösteriyor. İlginç olarak yine tüm denekler, yine cinsiyet ve cinsel eğilim farkından bağımsız olarak, beyinlerinin görme korteksinde ve limbik sistemlerinde neredeyse aynı tepki örüntüleri sergilemişler. Buralarda erkek ve kadın yüzlerine gösterilen tepkilerin büyüklüğü de aynı olmuş. Bunların gösterdiği de, değişmeyen (yüzlerin kimliği) ve değişken (yüz ifadeleri) özelliklerin, izlenen yüzün cinsiyeti ve izleyen kişinin cinsel eğiliminden bağımsız olarak, beyinlerde benzer biçimde işlendiği.

Buna karşılık araştırmacıların varsayımına uygun olarak, izleyen kişinin cinsel yönelimi dikkate alındığında, izlenen yüzün talamus bölgesiyle beyin ödül devresinin bir parçası olan orbitofrontal korteksinde yol açtığı tepkilerde farklılık görülmüş: Normal cinsel yönelimdeki kadınlarla eşcinsel erkekler, erkek yüzlerine karşı belirgin ölçüde daha büyük tepki verirken, normal erkeklerle eşcinsel kadınlar, kadın yüzlerine daha güçlü tepki vermişler.

Cell Press, 9 Ocak 2006